

PASI PYÖRIÄ, TUIJA KOIVUNEN & HEIDI LEHTOVAARA

“Tätähän ei saa kysyä, mutta kysyn kuitenkin” – Perhesuhteisiin liittyvät sukupuolittuneet syrjäntäkokemukset rekrytoinnissa

Tarkastelemme tutkimuksessamme työnhakijoiden kuvauksia rekrytoinnissa koetusta syrjinnästä. Työnhakutilanteessa hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia koskevat kysymykset voivat täyttää laissa kielletyn syrjinnän tunnusmerkit. Tutkimuskysymyksemme on, millaisia perhesuhteisiin, perheen perustamiseen ja vanhemmuuteen liittyviä rekrytointisyryjäntäkokemuksia Suomesta työpaikkaa hakeneilla on ollut. Hyödynsimme laadullista verkkolomakkeella kerättyä kirjoitusaineistoa ja sisällönanalyysiä. Tutkimusta varten kerätyissä kirjoituksissa korostui syrjäntäkoke-

musten sukupuolittuneisuus. Tyypillisimpiä olivat nuorten ja varhaiskeski-ikäisten naisten kohtaamat työnhakutilanteet, joissa heille oli esitetty kysymyksiä perheen perustamisesta, parisuhteesta ja lasten hoidavavastuusta. Lain mukaan hakijaa ei kuitenkaan saa syrjäntä tällaisten seikkojen perusteella.

Asiasanat: perhesuhteet, rekrytointi, sukupuoli, työnhaku, työsyryjäntä

Aikuiskasvatus 44(3), 168

PASI PYÖRIÄ, TUIJA KOIVUNEN & HEIDI LEHTOVAARA

“I’m not allowed to ask this, but I’ll ask anyway” – Gendered discrimination experiences related to family relations in recruitment

The study examines jobseekers’ descriptions of perceived discrimination in recruitment processes. In a job search situation, questions about an applicant’s personal characteristics can exhibit signs of discrimination prohibited by law. Our research question is: What kind of discrimination have jobseekers experienced? In the writings collected through an online questionnaire and analysed using qualitative content analysis, the gendered nature of discrimination experiences was emphasized. The most typical scenarios involved job-seeking situations of young and early-middle-aged

women where they were asked questions related to starting a family, marital status, and childcare responsibilities. However, it is illegal to discriminate against a jobseeker on the basis of such information.

Keywords: family relations, recruitment of employees, gender, job searching, job application, occupational discrimination

Aikuiskasvatus 44(3), 168

LIILA HOLMBERG & ANNA-MAIJA NIEMI

“Röökilläkin kaikki ensin itkee ja sit alkaa naurattaa kun kaikki vaan parkuu!” – Itsen työstämisen affektiiviset käytännöt naisvankilan yhteisökuntoutusosastolla

Suomalaisen vankilainstituution tavoite on ohjata rikoksesta tuomittuja henkilöitä kohti rikoksetonta elämää. Tavoite on erityisen korostunut modernin vankilan yhteisökuntoutusosastolla, jolla vankien päiväohjelma koostuu intensiivisestä itsen työstämisestä yhteisöllisissä toiminnoissa. Tutkimme artikkelissamme, miten itsen työstäminen muotoutuu naisvankilan yhteisökuntoutusosaston affektiivisissä käytännöissä. Etnografisen aineiston analyysin avulla osoitamme, kuinka itsen työstäminen tapahtuu osastolla ensisijaisesti tunteiden jakamisen ja jaetusti tuntemisen käytäntöinä. Nämä affektiiviset käytännöt muovautuvat ja vahvistuvat osaston ohjaajan fasilitoinnin ja yhteisön sosiaalisen säätelyn

myötä. Yhteinen tunnetyöskentely nähdään onnistuneen kuntoutumisen edellytyksenä, ja siksi affektiivinen etäisyys muodostaa osaston toimintaan jännitteitä. Osaston affektiivisissä käytännöissä vankien vaikeat tunnekokemukset kääntyvät palvelemaan näiden kuntoutuvaa minuutta, ja parhaimmillaan vangit kokevat tunnetyöskentelyn haastavuudestaan huolimatta palkitsevana.

Asiasanat: affektiiviset käytännöt, itsen työstäminen, kuntoutus, tunteet, vankeus, vankilakuntoutus

Aikuiskasvatus 44(3), 182

LIILA HOLMBERG & ANNA-MAIJA NIEMI

“Even when out for a smoke, everyone cries first and then starts laughing when all are just crying!” – Affective practices of self-work in the community rehabilitation department of a women’s prison

The aim of the Finnish prison system is to guide convicted prisoners towards a life free of crime. This objective is particularly emphasised in the community rehabilitation ward of a modern prison, where the daily programme of the prisoners consists of intensive self-work in community activities. In the article, we explore how working on the self takes shape in the affective practices of the community rehabilitation ward of a women’s prison. Through an analysis of ethnographic data, we show how self-work in the ward is primarily taking place as practices of sharing emotions and collective feeling. These affective practices are shaped and reinforced by the facilitation of the ward counsellor

and the social regulation of the community. Working together on emotions is seen as a prerequisite for successful rehabilitation, and therefore affective distance creates tensions on the ward. In the affective practices of the ward, prisoners’ difficult emotional experiences are turned to serve their recovering selves, and at their best, prisoners find emotional work rewarding despite its challenging nature.

Keywords: affective practices, self-work, rehabilitation, theft, emotions, imprisonment, prison rehabilitation

Aikuiskasvatus 44(3), 182

Yhteiskuntatieteiden opiskelijoiden yrittäjämäisyys työelämäarvojen valossa

Yrittäjyyden edistämisestä on muodostunut nyky-yliopistojen keskeinen tehtävä. Yksi perinteisesti epäyrittäjämäisenä pidetty ryhmä on yhteiskuntatieteiden opiskelijat, joihin on viime vuosikymmeninä aktiivisesti suunnattu yrittäjyyskasvatusta. Yliopistoissa pyritään valmentamaan opiskelijoita yritysten perustamiseen ja yritystoiminnan pyörittämiseen mutta myös tukemaan opiskelijoiden ”yrittäjämäisyyttä”, jolla viitataan muun muassa joustavuuden, proaktiivisuuden ja riskinottokyvyn tyyppisiin ominaisuuksiin. Yrittäjämäisyyttä voi lähestyä useista näkökulmista. Tarkastelemme artikkelissamme yhteiskuntatieteitä opiskelevien yrittäjämäisyyttä työelämäarvojen näkökulmasta ja kysymme, näyttävätkö yhteiskuntatieteiden opiskelijat arvojensa suhteen aiempaa yrittäjämäisemmiltä vai heijastavatko heidän arvojärjestyksensä perinteistä palkkatyökulttuuria. Tarkastelemme opiskelijoiden arvovalintoja hyödyntämällä Schwartzin arvoteoriaa ja

kyselyä, johon vastasi (2016–2017) 256 Tampereen ja Helsingin yliopistojen yhteiskunta- ja sosiaalitieteiden opiskelijaa. Tulokset ovat monitulkintaisia. Yhtäältä perinteistä palkkatyökulttuuria heijastavat säilyttämisarvot olivat vastaajille yhtä tärkeitä kuin yrittäjämäisyyttä heijastavat muutosvalmiusarvot. Toisaalta perinteistä palkkatyökulttuuria heijastavat turvallisuusarvot olivat heille tärkeämpiä kuin yrittäjämäisyyttä heijastavat itseohjautuvuusarvot. Näytteemme perusteella yrittäjämäiset arvot eivät ole opiskelijoille vieraita tai merkityksettömiä, mutta perinteistä palkkatyökulttuuria heijastavat turvallisuusarvotkaan eivät ole menettäneet merkitystään.

Asiasanat: arvot (käsitukset); työelämä; opiskelijat; yliopistot; yrittäjyyskasvatus

Aikuiskasvatus 44(2), 196

MIIRA NISKA, MINNA PAANASALO & ANTERO OLAKIVI

Entrepreneurial agency of social sciences students in the light of working life values

Fostering entrepreneurship has become a central mission of universities. Students of social sciences have traditionally been considered unentrepreneurial; thus, they have been actively targeted by entrepreneurship education in recent decades. Universities aim not only to prepare students to start and run businesses but also to support students' "entrepreneurial agency," which refers to qualities such as flexibility, proactivity, and risk-taking. Entrepreneurial agency can be approached from several angles. In the article, we examine the entrepreneurial agency of social science students from the perspective of working life values. We ask whether their values appear more entrepreneurial or reflect the traditional culture of wage or salary employment. Using Schwartz's theory of basic human values, we examine the value choices of 256 social science students in a survey (2016–2017) at

the universities of Tampere and Helsinki. The results are ambiguous. On the one hand, conservation values reflecting a traditional culture of employment were as important to respondents as openness for change values reflecting entrepreneurial agency. On the other hand, security values reflecting traditional culture of employment were more important to them than self-direction values reflecting entrepreneurial agency. Our sample suggests that entrepreneurial values are not alien or irrelevant to students, but neither have safety values reflecting traditional culture of employment lost their relevance.

Keywords: values (conceptions); working life; students; universities; entrepreneurship education

Aikuiskasvatus 44(3), 196

Translated by Esko Clarke Sario and the authors.

KUVALÄHTEET

s. 178 (Pasi Pyöriä) Tampereen yliopisto, (Tuija Koivunen) Tampereen yliopisto, (Heidi Lehtovaara) Heidi Lehtovaara; s. 193 (Liila Holmberg) Liila Holmberg, (Anna-Maija Niemi) Onerva Koskua; s. 207 (Miira Niska) Saku Tiainen, (Minna Paanasalo) Saku Tiainen, (Antero Olakivi) Saku Tiainen; s. 213 (Kaisa Pelanteri) Kaisa Pelanteri (Seija Ollila) Seija Ollila